СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 225. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 26. вересня, 1929. VOL. XXXVII. No. 225. Jersey City, N. J., Thursday, September 26, 1929. THREE CENTS.

СЕНАТОРИ ОБЖАЛОВАНІ ЗА ЛОМАННЄ ПРОГИБІЦІЇ

БУЛИ НА ПРИНЯТТЯХ, ДЕ ДАВАЛИ ГОРІВКУ.

ВАШИНГТОН, 25. вересня. — Перед повною палатою сенату велася вчора незвичайно жива й просто сензаційна дебата за виконування прогибіції у Вашингтоні.

Дебата була вислідом недавної суперечки між сенатором Гавелом і президентом Гувером. Як відомо, сенатор заявив, що у Вашингтоні, під боком головного федерального уряду, не виконується прогибіції. Президент Гувер завізвав сенатора подати факти. Сенатор відповів у сенаті, що се домаганне не є справедливе, бо відомо, що сенатор не може подати імен людей, про які він знає, що шинкують горівкою. Зате він відчитав друкований звіт прогибіційних урядників про пиятику в одному вашингтонському клюбі.

Сенатор Брукгарт на те заявив, що він самий бував на приняттях у Вашингтоні, на яких горівка й инші напитки ллялися потоком. Він навіть подав, що такі приняття уряджують звичайно для нововибраних сенаторів та що на них бували горячі прихильники прогибіції. Сенатор Смут пробував протестувати, що він був на такому приняттю, але горівки не бачив, але Брукгарт заявив, що горівка була під столом та що кождий гість міг собі налляти або навіть узяти до дому.

Се викликало велику веселість на салі сенату й ґалеріях.

ПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР ЗА РУХОМОЮ ТАРИФОЮ.

МОВЛЯВ, УРЯД ПОВИНЕН МАТИ СИЛУ ЗМІНЯТИ МИТО.

ВАШИНГТОН, 25. вересня. — Президент Гувер виступив з публичною заявою за тим, щоби конґрес надав федеральному урядови право підносити або зменшувати мита за граничні товари.

Президент заявляє, що уряд певно буде вживати сього права для публичного добра та що уряд оправданий домагатися такого права.

Демократи виступили проти сеї заяви з кпинами.

НЕЗВИЧАЙНО ВАЖНИЙ ВИНАХІД ДЛЯ ЛЕТНИЦТВА.

„СЛІПИЙ" ЛІТАК ВЕРНУВ БЕЗ СВІТЛА НА МІСЦЕ ВИЛЕТУ.

НЮ ЙОРК, 25. вересня. — Американські летничі інжинірі кажуть, що вони побідили вже одного з найбільших ворогів летництва, себто мраку, через яку летунам небезпечно летіти, коли не видно місця осідання.

Інжинірі придумали саме такий інструмент, при помочи котрого летун, навіть не дивлячися на околицю, може назад вернути на те місце, з котрого він вилетів. Спробу з тим інструментом доконав на недалекому Полі Мичеля поручник Дулител, котрий вилетів у воздух у літаку так закритім, що летун міг бачити тільки один освічений інструмент. Мимо сього летун осів без перешкоди на місце, з котрого він вилетів. Ніхто не сумнівався, що одиноким провідником летуна був інструмент.

Винахід — се примінне радія. Так і називають його радіовий маяк.

8 ОСІБ ОБЖАЛОВАНИХ ЗА УВЕДЕННЯ БАНКИРА.

ЯЦКОВИЧ ЗНОВА МІЖ ОБЖАЛОВАНИМИ.

ПЕСЕЙК (Ню Джерзі), 25. вересня. — Велика лава присяжних суддів постановила поставити перед суд за уведенне банкира Еліота вісім осіб. Одні з них обжаловані за само уведенне, а инші за те, що не подали урядови вістки про се уведенне.

Між обжалованими є Йосиф Яцкович, син місцевого греко-католицького священика. Яцкович був між першими, що були арештованими за уведеннє банкира. У своїх зізнаннях складав він вину на брокера Кулера, котрий мав бути головним виновником уведення. На основі сих зізнань поліція заявила була опісля, що Яцковича уважає не за обжалованого, але за важного свідка. Тепер прокураторія станула на становищи, що Яцкович повинен був донести урядови, коли він знав про уведенне банкира. Коли він не доніс, то тим стався співвинним уведення.

РАСОВЕ ПИТАННЄ КЛОПОЧЕ ЦЕРКОВНИКІВ.

НЮ ЙОРК, 25. вересня. — Відбувшася тут „конференція молодих церковників" признається публично, що не знає, як вирішити расове питання.

Конференція відбулася для заняття становища щодо виключування Муринів епископальним священиком Блекшіром. На конференцію зявилося близько пів сотки протестантських проповідників. Конференція була дуже отверта і проповідники сказали собі богато правди в очи. Признавали вони, що наука Христа домагається признання рівноправности всіх народів і рас. Рівночасно признавали вони, що майже кождий з них відчуває упередженне до людей чорної раси або угнетених національностей. Місіонарі церков, виступаючи перед нехристіянами, находили найбільшу перешкоду для поширення своеї віри якраз у сьому, що нехристіяне добачили, що наука Христа говорить одно, а проповідники тої науки так часто роблять инше.

Конференція не найшла ніякої заради на такий стан річей. Все, що конференція могла зробити, се завізвати всіх церковників перестудіювати сю справу, спитатися себе, на скільки релігія може бути міжнародною, та пробувати перевести в життя науку Христа про братерство всіх людей.

КРОВАВІ ВИБОРИ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 25. вересня. — З Халяпи, столиці мексиканського стейту Вера Крус, доносять, що підчас міських виборів по містах сього стейту, що відбулися минулої неділі, прийшло до бійок між ріжними партіями.

Бійки мали бути такі завзяті, що в них мало згинути 130 осіб, а кількасот мали бути тяжко покалічені. Бійки велися довкола виборчих буд. Декотрі з тих буд переходили з одних рук у другі кілька разів.

АНҐЛИЙЦІ НЕ ПРИЙМАЮТЬ І ПЯТЬ ДОЛЯРІВ ДЕННО.

В урядовім іміґраційнім домі у Вінніпеґу чекає тепер на депортацію дальших 25 анґлійських іміґрантів з околиць Лондону. Їм пропоновано роботу по пять долярів денно коло Бродвію, Саск., однакож вони відкинули пропозицію, говорячи, що вони здеґустовані Канадою і хочуть дістатися назад до Анґлії.

ВИРІЗАЛИ ЯЗИК.

В ночі найшла поліційна патруля на Рибній вул. в Лодзі мущину, лежачого в калужі крови. По перевезенню його до лічниці виявилося, що йому хтось вирізав язик. Стан здоровля нещасної жертви якихсь особистих розрахунків дуже важкий.

НАЙПИЛЬНІЩА ЛЄКТУРА.

Один німецький промисловець хотів перевірити, чи люде справді читають оголошення в пресі. Тому, що він сам поміщував їх часто і платив за них, рішив друкувати в оголошеннях ріжні фальшиві історичні дати та неправдиві факти. За один тиждень дістав він 400 листів зі спростованням сих помилок; спростували їх студенти, професори, священики, хлібороби, письменники. Се був доказ, що загал вичитує пильно оголошення, — доказ зрештою зайвий, бо відомо, що у модерних народів, у великих центрах, усі можливі діла полагоджується оголошеннями і що вони є найпильнішою щоденною лектурою для всіх, що вірять у можливість основної зміни свого життя завдяки якомусь новому інтересови, новій посаді, або попросту новій знайомости.

ІРЛЯНДЦІ ВІДЖИВЛЮЮТЬ СВОЮ МОВУ.

Ірляндці відомі з того, що хоч в них заховалася сильна національна свідомість, то свою рідну мову вони майже забули. Вони говорять по анґлійськи і тільки маленька частина ірляндського населення на полудневім та західнім березі Ірляндії говорить ще по ірляндськи. Теперішне ірляндське правительство робить сильні старання, щоби в Ірляндії відживити назад стару ірляндську мову. Наука ірляндської мови є обовязкова у всіх школах Ірляндії. В деяких школах навіть не вільно уживати ніякої иншої мови крім ірляндської. Хто хоче дістати урядову службу в Ірляндії, мусить виказатися знанням ірляндської мови. Кождий студент прав мусить знати ірляндську мову. „Ми стараємося, щоби в скорім часі уважалося за бідного і темного чоловіка, того, хто не буде знати по ірляндськи", сказав оноді Ернест Блайт, віцепрезидент Свобідної Ірляндської Держави. В стараннях поширити уживання ірляндської мови стрічає правительство льояльну допомогу республиканської опозиції під проводом Де Валери. Нині в Доблині, столиці Ірляндії, кожда улиця має назву в анґлійській і в ірляндській мові; назви залізничих стацій вписані по анґлійськи і по ірляндськи; всякі урядові папери і написи по улицях є в двох мовах, а почтові стемплі, монети і залізничі тикети є тільки в ірляндській мові.

ДАЛЬША ЧЕХІЗАЦІЯ ШКІЛЬНИЦТВА НА ЗАКАРПАТТІ.

З „Русск-ого Вѣстник-а" і „Свободи" довідуємося, що чехізація шкільництва на Закарпатті поступає нестримно дальше. Чеські школи повстають як гриби по дощі навіть у таких місцевостях, де нема ні одної чеської дитини у шкільному віці, а тільки жидівські й мадярські. Досі основали Чехи на Закарпатті понад 140 своїх шкіл. З цим шкільним роком має бути введених в життя кільканацять зовсім нових шкіл, майже виключно з чеською мовою навчання.

„НАШІ ДІТИ НАЛЕЖАТЬ ДО НАШИХ ШКІЛ!"

Під цим заголовком появилася в ужгородській „Свободі" тепло написана стаття д-ра Михайла Бращайка, в якій він накликує увесь наш загал на Закарпатті до оборони прав нашого шкільництва, а зокрема взиває родичів шкільних дітей, щоби вони пішли за гаслом Коменського і посилали свої діти тільки до рідних шкіл. З тої статті довідуємося між иншим, що на нашому Закарпатті є тепер 130 чеських народніх шкіл, а крім того чеські торговельні школи, ціла низка чеських горожанських шкіл і 4 чеські ґімназії. Як на десять літ чеської влади, то хіба доволі!...

ОБІД У ГАЗІ.

Голяндська королева приймала офіціяльним обідом чужинних делеґатів, що приїхали в Гаґу сваритися між собою і годити посварені держави. На обіді було 80 осіб за 8 столами. Обід складався з 8 страв і десеру. З назв цих страв, придуманих віддавна штудерно французькими куховарами, нелегко розібрати їх внутрішній зміст. Зупа з огляду на традицію на голяндськім дворі називалася „зупа Петра Великого". Донька царя Павла І. була жінкою короля нідерляндського. Був на обіді і російський кавяр. На жаль, на кожну страву гості мали лише 6 і пів хвилин часу; за годину треба було попробувати всього. Члени робітничого анґлійського уряду брали вперше участь у королівськім обіді на чужині. Пані Сновден була одягнена як королева; сукня і сапянці були перетканї срібними нитками, на шиї мала дорогоцінні перли, на голові брилянти, а на плечах китайський шаль. Бріян сидів поруч голяндської королевої.

ЗМІНА ПРІЗВИЩ.

Небавком вийде новий польський закон, що дозволить лекше зміняти громадянам прізвища. Особи, що мають прізвища смішні, не будуть потрібувати в проханні подавати ніяких мотивів, чому хотять його змінити. Незаможні зможуть бути звільнені від оплати стемплів; нині така оплата коштує 220 зол. Влада зможе відмовити зміну прізвища, коли хтось вибере собі прізвище історичне, дуже відоме та популярне.

ЗГУКОВА ФІЛЬМА В ЦЕРКВІ.

Недалеко від Міляно (Італія), в монастирі св. Франціска, крутили недавно згукову фільму в супроводі церковних хорів і органів. У фільмі брали участь черці і фахові кінові артисти з метою познайомити малі церкви, як виглядає справжня католицька церковна церемонія.

МІЛІОНИ НА ПОПРАВУ КРАСИ.

Анґлійська статистика стверджує, що Велика Британія видає тижнево 4 міл. фунтів на косметики. Скільки жінок (а може й мущин) уживає пудру, найкращим доказом є факт, що тільки одна фірма виробляє тижнево тону пудру. Німеччина експортує до Анґлії більш як 170 тон косметиків річно. Америка видає на косметики ще більше як Анґлія: 35 і пів мі. фунтів річно. Усі ці фунти в грошах і в вазі йдуть на облича жіноцтва!

ЦІКАВИЙ АВТОР.

Арештований Італієць Канелля, якого одні признають як професора університету, а другі впевняють, що це злочинець Брунері, друкар, рішив у вязниці написати книжку про своє життя. Книжка матиме заголовок „Шукаючи за самим собою".

НАЙШОВ СМЕРТЬ НА ЧУЖІМ АВТОМОБІЛИ.

В четвер пополудни, 29. серпня, умер в шпитали в Канорі, Саск., 25-літний Михайло Мельничук, смертельно скалічений того дня, коли перевернувся з ним кілька разів автомобіль, яким він їхав по полі, засіянім ячменем. Мельничук оставив жінку й дитину. Автомобіль не був його власний, а належав до учителя в Реймі, Саск., який оставив його коло міської галі в тім місці, коли там відбувалися танці.

УЧАТЬСЯ ВІД НІМЦІВ.

Ґенеральний інспектор арґентинських військ, ґенерал Четар Торанцо, прибув на чотири тижні до Німеччини, щоби взяти участь на маневрах німецької армії. Крім високих військових достойників привитав вартовий полк Берліна гостя окремою парадою.

НАСЛІДУВАВ ИНШИХ.

Листонош Ришетник спроневірив на черновецькій почті 100,000 лєвів. Гроші найшла поліція на подвірю Ришетника, заховані під стріхою.

ЗЇЗД У ТОРОНТІ НАМІТИВ РОБОТУ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ НА СХОДІ.

Зїзд Українців Східної Канади закінчився спільною вечерою в понеділок, 2. вересня, 1929.

Зїзд приняв програму Союза Українців Самостійників і тимчасом вибрано „Східний Комітет Союза Українців Самостійників", якого задачею буде обеднати українські товариства в Східній Канаді та співділати з Заходом. До екзекутиви входить 5 людей з Торонто, а до ширшого комітету виделеґує кожде товариство свого представника.

Місцевости заступлені на зїзді були: Монтреал, Виндзор, Престон, Ст. Кетринс, Гемилтон, Ошава і Торонто. Неофіціяльно був також заступлений Саскатун і Кенора, Онт.

Чотирох людей вибрано до Шкільної Комісії, яка має виправцювати проєкт відносно системи і провадження Рідних Шкіл у Канаді.

За відчитами, які виголосили женщини, слідували обширні дискусії та постанови щодо оживлення жіночого руху.

Рішено, що Східна Канада повинна вислати своїх делеґатів на зїзд у Західній Канаді.

ПОЧАЛИСЯ РОСІЙСЬКО-АНҐЛІЙСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО НЕ ВІДСТУПАЄ ВІД СВОЇХ ПОПЕРЕДНИХ УМОВ. ЗНАВЦІ ПОКЛАДАЮТЬ ДУЖЕ МАЛО НАДІЙ НА УСПІШНИЙ КІНЕЦЬ ПЕРЕГОВОРІВ.

ЛОНДОН (Анґлія), 25 вересня. — Сюди прибув радянський посол Довґалевський для переговорів з анґлійським правительством у справі відновлення дипльоматичного звязку між Росією й Анґлією. Це вже другий раз приїздить він до Лондону від часу приходу до влади уряду Мек Доналда. Перший раз переговори розбилися на тому, що анґлійське правительство вимагало перш за все зобовязання зі сторони большевиків припинити свою пропаґанду в британській імперії та визнати російські борги Анґлії у висоті 1,500,000,000 долярів.

Большевики домагалися відновлення дипльоматичних зносин без попередніх їх зобовязань, щоби потім роспочати переговори по всім питанням, які зачеплює уряд Мек Доналда. Анґлійське правительство не пішло на уступки й переговори розбилися. Тепер знову переговори відновилися з того, на чому вони тоді розбилися. Вже відбулася між Довґалевським та міністром справ закордонних, Гендерсоном, перша розмова, в якій виявилося, що обидві сторони стоять на старому становищі. Загально думають, що коли большевики не приймуть предложення Анґлії, то переговори знову розібються, бо уряд Мек Доналда твердо стоїть на тому, що перш за все большевики повинні відмовитися від своєї пропаґанди у всіх володіннях Британії. Тоді лише можливе відновлення з Росією нормальних дипльоматичних зносин.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ СПОДІВАНКИ.

КОМУНІСТИЧНІ ҐАЗЕТИ СПОДІВАЮТЬСЯ, ЩО АНҐЛІЯ УСТУПИТЬ І ПОГОДИТЬСЯ НА УМОВИ ДОВҐАЛЄВСЬКОГО.

МОСКВА (СССР), 25 вересня. — Московські ґазети вміщують великі статті з приводу переговорів Росії з Анґлією. Вони висловлюють гадку, що уряд Мек Доналда буде змушений згодитися на большевицькі предложення й відновити звязок з Москвою без попередніх умов. Большевики готуються на домагання Анґлії признати їй російські борги виставити зі свого боку домагання про винагородження російських громадян та держави за страти, які спричинила анґлійська інтервенція.

„Робоча Ґазета" заявляє, що анґлійське робітниче правительство відчуває великий натиск зі сторони своїх робітників, які бачать поліпшення свого становища лиш у відновленню звязку з Росією. Зате комуністичній Росії цього непотрібно, бо вона може „будувати свій соціялізм" без Анґлії.

СТАНОВИЩЕ ПОГІРШУЄТЬСЯ.

В КИТАЮ ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА РОЗРОСТАЄТЬСЯ. ПОВСТАНЦІ МАЮТЬ ПЕРШІ УСПІХИ.

ШАНҐАЙ (Китай), 25 вересня. — Війська Фе-Квея, який повстав проти націоналістичного уряду, розбили правительственні війська, котрі були вислані проти нього по ріці Янґтзе. Вони захопили багато амуніції та 5,000 полонених, які знаходяться на двох правительственних кораблях. Третій пароплав не видержав гарматного обстрілу повстанців і змушений був вернутися до Ганкова.

Ґенерал Го-Інґ-Чінґ, найближчий помічник президента і ґенералісимуса Кай-Шека, подався до димісії. Причину своеї димісії він пояснив смертю батька, на похорон якого він має поспішити. Це велика втрата для уряду. Кай-Шек заявив, що не зважаючи на ніяку тяжку ситуацію, він зі свого становища не уступить і положить своє життя за революційні здобутки та за обєднання Китаю.

НИЩАТЬ МУСУЛЬМАНІВ.

КИТАЙЦІ ЗНОВУ ЗМАСАКРУВАЛИ 3,000 МУСУЛЬМАНІВ У ПРОВІНЦІЇ КАНСУ.

ГАНКОВ (Китай), 25 вересня. — З центру провінції Кансу повідомляють, що там Китайці знову вимордували 3,000 мусульманів, ніби длятого, щоби попередити їх повстання проти уряду. Думають, що знову можуть повторитися події 1928 року, коли в цій провінції було вимордувано кілька десятків тисяч мусульманів.

ЗНОВУ НАПАД АРАБІВ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина), 25 вересня. — Банда Бедуїнів напала на жидівську кольонію Кфар Єлодин. Сторож, що старався затримати їх напад, застрілений. Бедуїни ограбували хати Жидів-кольоністів і, захопивши зі собою два коні та два мули, утікли в пустині, поки встигли прибути сюди анґлійські полісмени та жидівська бойова дружина зі сусідньої кольонії.

Цей напад знову викликав серед Жидів занепокоєння, бо він свідчить про те, що в Палестині спокою ще нема.

ПРИ ЗАЛІЗНИЧІЙ КАТАСТРОФІ ПОГИБЛО 45 ОСІБ.

МОСКВА (СССР), 25 вересня. — Транс-сибірський почтовий поспішний потяг виколіївся недалеко стації Зуевка, між Пермою і Вяткою. Підчас цієї катастрофи згинуло на місці 45 людей, а багато зістали покалічені.

КАРАЮТЬ КАТОЛИКІВ В ІТАЛІЇ.

КОМО (Італія), 25 вересня. — Місцевий суд засудив на кару кількох цивільних католиків та священика, які стояли на чолі молодечого руху. Причиною кари послужило те, що вони публично висловлювали жаль і незадоволення з нагоди святочного обходження Італійцями річниці захоплення Риму з рук папи в 1870 році.

Разом з тим молодечу католицьку організацію міста Комо розвязано за її непатріотичне поведення підчас свят перемоги Італійців над папою.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346. JERSEY CITY, N. J.

БРЕХАЛИ НА ОДИН СПОСІБ. НЕ ПІШЛО; БРЕШУТЬ НА ДРУГИЙ

Шикаґовська „Трибюн" подала дня 19. вересня довшу кореспонденцію з Варшави про українсько-польські відносини взагалі, а про замах на „тарґі сходнє" у Львові спеціяльно.

Подає кореспондент, що польська політична поліція збирає факти про сей напад та що вона незадовго виступить з публичною заявою. Каже тимчасом ся поліція, що під польські інституції у Львові підложено пять бомб та що їх підложено саме в часі відвідин французької делеґації в Галичині.

Польський уряд, мовляв, розслідкував терористичні акти Українців у Галичині від кількох місяців і прийшов до переконання, що вони не мають нічого спільного з міжнародною організацією комуністів. Противно, польський уряд мав прийти до переконання, що українська терористична акція звязана з Німцями, а саме з німецьким генеральним штабом у Берліні. Мовляв, Німеччина й Росія заінтересовані, щоби Польща не мала сильного центрального уряду.

До того ще додано інформацію, теж походячу з польської політичної поліції, що в Америці збирається гроші на сю українську революційну акцію.

Стільки наструґала польська політична поліція. Зі сеї заяви тільки одно признаннє, що попередні підозріння комуністів, неправдиві, заслугують на увагу. До сього часу, як відомо, кілько разів у Галичині доконано якого терористичного акту, Варшава все показувала на большевиків як на авторів. Базікала вона про се так довго, поки світ не перестав зовсім вірити варшавським донесенням. Тепер вона вже звертає вину на Німців. Польща знає, що в Франції, а подекуди й в Америці, ще доживає ненависть до Німців, а спеціяльно до німецьких військових кругів, тому й Польща, ставувши перед завданнєм виправдатися з львівського замаху, показує пальцем на німецький генеральний штаб.

Далі Польща показує пальцем на американських Українців. Каже, „німецькі агенти" збирають там гроші серед Українців на антипольську пропаґанду. Пісня про „німецьких агентів" уже давно переспівана. Нині на неї хіба дуже молодого воробця зловиш. Гроші Українці в Америці збирають, тільки се не збирають німецькі аґенти. Закид про німецьких аґентів свідчить про нечисту совість Польщі. Се Польща витрачує грубі суми на ширеннє своєї пропаґанди, через купно ґазет, підплачуваннє церковних провідників, тощо. Проти сеї акції Польщі американські Українці ведуть акцію і будуть вести. Фальшиві польські обжалування сю акцію тільки скріплять.

Я. Дуб.

СУЧАСНА КРІЗА ДЕРЖАВНОГО ЛАДУ ТА МАЙБУТНІЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ.

(3)

Рішуче й категорично **виступаючи проти будьякої реставрації старого ладу,** але навпаки, рахуючися з тим становищем, яке нині витворилося в умовах пролетарської диктатури, слід нам буде подбати про збереження всіх користих для нації соціяльних здобутків революції та про такий господарський розвиток нації, щоб, побільшивши промисловість у 5—6 разів, а сільське господарство у 2—3 рази, Україна стала країною промислово-хліборобською, щоб безробіття, товаровий голод, життєва кріза та безземелля й взагалі злидні та еміґрація за межі батьківщини стали лише споминами. Щойно тоді, коли Українська Нація справді досягне такого добробуту, який нині мають найпередовіщі нації, а українська держава стане могутньою, соціяльна боротьба на Україні зведеться до мінімальних розмірів, а політичні чвари втратять під собою ґрунт.

Цю саме засаду не цілковитого руйновання того соціяльно-економічного ладу, який витворився на Східній Україні, а лише його **доцільної реорґанізації та дальшої розбудови,** треба застосувати й щодо державного устрою всієї України. Так у **період національної диктатури українська влада буде спиратися на місцеві національно-революційні орґанізації,** якими будуть переважно ради сільські, міські та инші. Адже українські маси намагаються навіть за большевицького панування захопити місцеві ради в свої руки, що звичайно не вдається їм, бо компартія ріжними способами фальшує вибори до рад, а також шляхом терору та на ґрунті куріяльної системи здобуває більшість зі своїх прихвостнів. Проте нема сумніву, що **коли захитається пролетарська диктатура, то всі ці ради опиняться в руках українських революціонерів,** і за їх допомогою буде легче провадити боротьбу за визволення. Треба отже рахуватися з цим, що **українські національно-революційні ради** відограють величезну ролю в боротьбі за визволення та проіснують аж до заведення справжнього народоправства.

З другого боку слід памятати, що **европейський парляментаризм на Україні не має ні традиций, ні будьякого ґрунту,** бо українська нація не витворила й до нині справжніх політичних партій, якщо такими не уважати ріжних еміґрантських недобитків. Правда, на західних наших землях справа виглядає трохи краще. Всеж не слід забувати, що й европейський парляментаризм переживає поважну крізу, а партійні свари унеможливлюють творчу працю та тяглість виконавчої влади.

Отже булоб дуже небезпечним експеріментом **у новій** державі, і то зараз у її початках, запроваджувати европейське народоправство, оскільки останнє нині не **цілком виправдує** себе у країнах з великим парляментарним досвідом та рутиною. Україна буде потрібувати довший час **твердої влади, яка з певною відданістю інтересам української нації повинна буде без усяких парляментських інтриґ та інших перешкод систематично переводити в життя ріжні реформи,** а головно безнастанно дбати про господарський та культурний розвиток країни. Тимчасом парляментаризм з усіма його хибами, себто партійним суперництвом та хронічною урядовою крізою у часі війни або у неупорядкованих відносинах відновленої держави лише затримавби працю українського уряду.

Однак затягувати національну диктатуру на довший час, як це зробили російські большевики чи італійські фашисти, булоб теж недоцільним та досить небезпечним експеріментом, бо нація, позбавлена довший час належної волі та скована по рукам та ногам монопольним пануванням одної партії чи ґрупи, не встані належним способом розвинути свої творчі сили, позбавлена можливости виявити свою енерґію та розмах на всіх ділянках господарського чи культурного розвитку. Саме наша нація дуже потрібує **належної школи політичного виховання та громадської орґанізації, що в обставинах диктатури або є зовсім неможливим, або відбувається занадто повільним темпом.** Адже якраз через те, що українська нація ще не знаходиться на відповідному ступені політичної зрілости, так часто трапляються дуже сумні факти, коли певні суспільні ґрупи ухиляються від активної боротьби за власну державність, або ще гірше: переходили до ворожих таборів, піддаючись ріжним демаґоґічним впливам наших національних ворогів, чи обмежуючись лише на оборону своїх клясових інтересів. Це звичайно свідчить виразно, що волю нації не завжди виявляють розпилені та незорґанізовані маси населення, а ті **активні та зорганізовані провідні верстви нації,** які шляхом вольового чину та творчого напруження з усею самосвідомістю, запалом і рішучістю обороняють інтереси нації. Саме тут лежить виправдання національної диктатури у час визвольної боротьби на Україні та в початках відновленої держави, коли то лише частина українського (національно-революційні орґанізації) буде зорґанізована. Однак такий стан не сміє стати ідеалом раз на завжди. В інтересі нації є притягнути до державно-політичної активности всі шари українського народу.

Що більше, коли диктатура намагається затримати владу в своїх руках довший час (як це є наприклад у большевиків), уживаючи для цього або методів насильства та терору, або ріжними способами викликає ілюзію в масах, що це вони находяться при владі в країні, або орґанізує ріжні представницькі установи та шляхом усяких маніпуляцій чи виборних махінацій фальшує волю нації — тоді сама диктатура з часом вироджується, під натиском життя поволі слабне, поки нарешті ті чи инші суспільні ґрупи збройною рукою її знищать. Цей саме процес і відбувається нині на Сході Европи. Ми гадаємо, що також инші диктатури чекає та сама доля.

Коротко кажучи, націоналісти **є проти інституту диктатури, як форми державного ладу за нормальних умов життя нації. Вони лише обстоюють національно-революційну диктатуру, як переходовий стан, бо вона дає можливість українській нації доцільно та раціонально в найкоротший час вибороти собі визволення та незалежну державність.** Власне й тому в період національної революції то збройної боротьби на українських землях має запанувати тверда диктаторська влада, яка залізною рукою та рішуче буде поборювати й усувати всі ті перешкоди, що стоятимуть на шляху до утворення національної держави. Звичайно в той час політична воля буде сильно обмежена, як також не будуть дозволені ріжні політичні партії, щоби взаємним поборюванням не розпилювати сили нації.

Навпаки, за нормальних обставин в українській державі запанує такий державний устрій, на підставі якого українська нація зможе цілком вільно виявляти свою волю через **представницькі органи,** а **її суверенність буде доцільно розподілена між головою держави, законодавчим тілом і вищим судом.**

(Конець).

Н. Н.

Радянська Україна.

(2)

Бувший ґенеральний секретар КПУ, Каганович, у своїй доповіді на X. зїзді, виконуючи вказівки з Москви, навіть відважився заспокоювати все зростаюче невдоволення поміж українськими трудящими масами московською господарською політикою на Україні в той спосіб, що, мовляв, в Совітському Союзі панує соціялістичний прінціп розподілу праці. Україна нпр. постачає Росії хліб, мясо, цукор, вугіль, залізну руду або чавун та сталь, а Росія дає Україні ліс, ткацькі вироби, одежу, взуття, варстати та машини. Цебто Україна постачає по дешевим цінам хліборобські продукти, або сировину для російської індустрії, а Росія довозить переважно промислові вироби по дуже дорогим цінам. Але хібаж не такісамі відносини панували і за царського режіму, коли Україна була в становищу московської кольоніяльної країни? Мимо того нині Росія намагається в міру можливости розвинути свою індустрію, щоб позбутися залежности від України. Вона поширює уральську металюрґію та робить заходи утворити новий центр важкої індустрії в Сибірі (Кузнецький Район), вона дуже дбає про поширення машинобудівництва, та взагалі виробу засобів продукції в Москві, або й Ленінграді, навіть робить спроби розвинути продукцію цукру в Росії, тоді як питома вага важкої української індустрії поволі падає; разом з тим розвитку української легкої індустрії хоч би для задоволення потреб українського ринку Москва не дозволяє (це стосується до ткацької продукції, шкіряної то що), або намагається обмежити нашу продукцію потребами українського ринку. Отже з часом може прийти до того, що питома вага української важкої індустрії впаде з 70% до 60%, а може й до 50%, а питома вага російської зросте з 30% до 40-50%. Тай не дивно, бо Росія зі своїх капітальних вкладів на нові фабрики й заводи витрачає що року більше ніж Україна. Так у 1926/7 роках Росія витратила 26%, а Україна тільки 18%.

Як відомо, приклонники Сталіна та Бухаріна задля уможливлення будування соціялізму на Сході Европи роблять заходи, щоб увільнити Совітський Союз од залежности від буржуазної Европи взагалі, а особливо щодо імпорту засобів продукції, а тому на їх виробництво витрачається величезні гроші. В дійсности російські господарники дбають про те, щоб якраз Росія унезалежнилась не лише від Европи, а також і від України. Бо бояться, що остання може колись таки відділитись від Росії, а нині без України та Кавказу навіть по теорії Бухаріна-Сталіна не можливо булоб „будувати соціялізм" в Росії. Отже цілком ясно, чому найважніщі галузи індустрії, як то нафтова, вугільна, ткальна, цукрова, металюрґія і машинобудівництво (пароплави, паротяги, вагони, казани, турбіни, двигуни то що) оповіщені загальносоюзними й ними керує союзний уряд через союзні трести та инші установи, де сидять переважно Росіяне або Жиди, тоді як до компетенції українського уряду відносяться тільки менше вартні заводи та фабрики републиканського, або місцевого значіння, як нпр. виробництво мішків, канатів та шпаґату (укртекстильтрест), цегли, цементу то що (сілікаттрест), посуду, скла, пляшок, шкіри, паперу, дроту, цвяхів і т. д. Це й видно з того, що союзна центрова промисловість (переважно продукція засобів виробництва) Україні дала в 1926/27 рр. ріжних виробів на майже 800 міл. карб., тоді як цензова республиканська лише на 325 міл. карб., а місцева цензова на 104 міл. карб. (не рахуючи української продукції предметів споживання, яка без кустарної промисловости дала в тому році на 1,143 міліонів карбованців виробів). Таке саме відношення було в рр. 1925/26 і в 1927/28. Мимо того ці українські трести теж дуже обмежені в своїй компетенції й можуть переустаткувати старі, або будувати нові заводи та фабрики тільки після порозуміння та за згодою союзного уряду. Тому вже не раз було так, що український уряд був позбавлений можливости переводити в життя вироблений ним господарський плян, бо його не було затверджено в Москві.

Взагалі в Союзі панує нечуваний господарський централізм, що совітські господарники намагаються пояснити системою плянового господарства. Тимчасом за такого централізму вже не раз розкривалися величезні зловживання та негосподарність, які привели до кольосальної розтрати народного майна. Ми не будемо тут зупинятися і на тих скандалах, які дуже часто трапляються зі закупленим за кордоном устаткуванням (не рідко воно довго лежить без ужитку й псується, або навіть зовсім не придатне, бо бракує чогонебудь і т. д.). Не варто також богато говорити про те, що совітське будівництво коштує надзвичайно дорого (иноді на 100% більше ніж проєктувалось) та затягується роками. Сама совітська влада звернула на це увагу й шукає виходу з такого становища. Проти цього господарського централізму вже не раз протестували деякі републиканські уряди, але російський уряд підтримує загальносоюзний (між ними панує міцна єдність), бо завдяки централістичній системі великі користи припадають на Росію.

II.

Чи визискує Україну Совітська Росія?

Це особливо ясно видно при розгляді фінансових відносин поміж републиками Союзу. Так нпр. в 1925/26 рр. буджет Союзу виносив коло 5 міліярдів карб., републиканський буджет Росії 496 міл. карб., а місцевий 926 міл. карб.; републиканський буджет України 180 міл. карб., а місцевий 230 міл. карб.; таксамо в 1926/27 рр. буджет Союзу 6.2 міліярдів карб., буджет Росії републ. 850 міл. карб. і місцевий 1,270 міл. карб., а буджет України републ. 243 міл. карб. і місцевий 330 міл. карб. Републиканський буджет инших републик виносив у 1925/26 рр. 130 міл. карб., а в 1927/28 коло 180 міл. карб. і місцеві в 1925/26 180 міл. карб., а в 1927/28 коло 250 міл. карб. Цебто в 1925/26 рр. увесь републиканський та місцевий буджет всіх републик Союзу складав тільки 2,105 міл. карб. (Росія 1,385, Україна 410, инші републики 310), а по союзному буджету було витрачено теж майже 2 міліярди або 50%. Таксамо в 1926/27 всі републиканські або місцеві буджети складали 3,150 міл. карб. (Росія 2,120, Україна 573, инші републики 430), тоді як по союзному буджету пройшло теж більше 3 міліярди карб., або около 50%. І от характерно, що всі совітські републики за винятком Московщини мають щорічний дефіцит, який покривається зі загального буджету. А це тому, що велика скількість російських установ фінансується союзним урядом, бо вони уважаються всесоюзними. Цебто, якби союзні фонди витрачалися пропорційно населенню републик, **та на основі прибуткового ключа, то навпаки, дефіцит малаб Московщина, бо вона одержує нині з союзного буджету значно більше, як збирає прибутків. Тимчасом совітська Україна, як то було і за часів імперії, щорічно витрачає по всім буджетам значно менше ніж стягується з неї совітською владою.** Так нпр. в 1925/26 рр. Україна дала прибутків 822 міл. карб. а видатків мала тільки 741 міл. карб., або на 81 міл. карб. менше. Таксамо в 1926/27 р. прибутки України складали 1,037 міл. карб., а видатки 997 міл. карб., або на 40 міл. менше. Ми не знаємо, чи совітська урядова статистика не зменшує цього визиску України, бо по иншим, теж урядовим, даним прибутки України перевищували видатки в 1925/26 рр. на 120-150 міл. карб., а в 1926/27 р. на 80-100 міл. карб. Які саме дані правдиві, важко сказати, **але проте нині Московщина визискує Україну таки менше, як це було за царського режіму, коли Україна тільки по буджету втрачала що року до 200 міл. карб.**

А яким чином недобирає Україна, це видно з того, що по союзному буджеті приходить річно коло 50% всіх видатків, тоді як на Україні цих видатків значно менше. Так в 1925/26 р. по союзному буджету Україна одержала тільки 331 міл. карб. тоді, як републиканський та місцевий буджет дав 410 міл. карб. (на 79 міл. більше), а в 1926/27 р. видатки по союзному буджету складали 422 міл., а по місцевому та републ. 573 (на 149 більше). Тимчасом видатки України для поширення індустрії по союзному буджету не повинні бути менші, а принаймні такі самі. Це значить, що союзний уряд витрачає загальні союзні фонди, як йому до вподоби, дбаючи про інтереси переважно Московщини. Мало того, взагалі треба визнати, що цілий буджет України, беручи на увагу тільки скількість людности нашої батьківщини (30 міл. душ зі 150 міл. усього союзу в 1928 р., цебто 5-а частина), мавби виносити в 1927/28 р. теж 20% цілого буджету Союзу, або 1.4 міліярдів карб. (увесь союзний буджет складає 7 міліярдів карб.), а не 1.2 міліярдів карб. (на 200 міл. карб. менше), як є в дійсности. Таксамо й у попередні роки цілий буджет України увесь час складав тільки 15 або 16%, замісць 20%.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

Як українька церковна громада добилася свого права.

У Свободі, ч. 215 з 14. вересня сього року, була новинка про те, що наша церковна громада виграла судовою дорогою заряд церковним майном у нашій громаді. Мені здавалося, що ся новинка покаже каждому ясно, як на долони, що найвисший суд стейту Ню Джерзі вже признав громаді се право та що ніхто з читачів не буде вже в се сумніватися. Тимчасом сталося інакше. Як прийшла часопись до нашої громади, то прихильники епископа Богачевського та вороги права народа до самоуправи церковним маєтком зараз підняли аґітацію. „Аґа", казали, „чому ґазета не помістила сеї новинки на першій стороні? Чому ґазета не подала, що громада церкву вже виграла? Чому? Видно, ґазета боялася сказати, що справа вже виграна, бо за се її чекалаби відповідальність перед судом''.

Так говорили прихильники епископа Богачевського й вороги громадської управи, і тому я постановив написати ще раз до ґазети про сей процес та сказати в ґазеті про процес так ясно, щоби навіть найтемнішому ворогови народної управи стало в голові ясно.

Хочу теж сказати про сей процес тому, бо се першого рода процес у нашому стейті Ню Джерзі. Такі процеси бували по инших стейтах, по Новій Анґлії, у Пенсилвенії. Декому здавалося, що закон признає католицьким епископам спеціяльні права в стейті Ню Джерзі, і тому се буде цікаво людям дізнатися, як саме вівся процес.

Треба за сей процес розказати дещо більше ще й тому, бо власне наш процес показує, де опиняться церковні маєтки, зложені нашими людьми, як народ не перебере їх у свої руки.

Наша громада вислала була представника на зїзд українських католицьких громад, що відбувся був у Филаделфії. Коли делеґат зясував громаді постанови зїзду, громада заявилася солідарною з постановами зїзду та сейчас постановила перевести сі постанови в життя. Стала грамада передовсім дивитися, в чиїх руках находиться заряд церковного маєтку. На своє здивованнє громада відкрила, що церква була записана на епископа Ортинського, а з нього перейшла на його приватну родину, а саме на отсі особи: Магдалину Ортинську, Омеляна Кульчицького. його жену, Марію Чижевич та на їх спадкоємців. До заряду втягнено теж епископа Богачевського.

Церковна громада вибрала собі делеґацію, яка мала зажадати від сего заряду віддання церковній громаді церковного маєтку під заряд. Делеґація виїхала до епископа Богачевського, але сей делеґації не приняв.

Громада письменно домагалася від епископа віддання церкви під заряд тростісів, вибраних громадою, але епископ заявив, що він не може випустити церкви зпід своєї контролі.

Громаді не лишилося нічого иншого, як піти в обороні своїх прав на судову дорогу. З огляду на те, що се був перший того рода процес у стейті Ню Джерзи, прихильники епископа Богачевського потрафили збаламутити богато громадян аґітацією, що того рода права в стейті Ню Джерзі громадам не признано. Адвокатом громади був Адольф Енґелке. Епископська сторона теж настановила собі адвоката, але відразу видно було, що вона не могла подати ніяких доказів на оборону свого права до заряду церковним маєтком.

Як се звичайно діється в Америці, процес тягнувя довго, і се знова дало нагоду епископським прихильникам вести аґітацію та знеохочувати людей говоренням, що громада certainly не виграє. Думали в сей спосіб зломити постанову громади. Однак громада далі стояла на своїм рішена витримати в боротьбі до кінця.

Нарешті в половині вересня прийшла вістка, що найвисший суд у Трентоні вирішив наконець праву та видав вирок, та що сей вирок прихильний громаді, а неприхильний для епископської сторони. Противники громадського заряду ще не вірили й ще далі ширили аґітацію. Нарешті дня 23. вересня доручено громаді на письмі вирок, який найвисший суд у Трентоні видав дня 20. вересня. На основі сього вироку суд позбавляє еп. Константина Богачевського, паню Магдалину Ортинську, пана Еміля Кульчицького, його жену, та Марію Чижович усяких прав до заряду майном української греко - католицької церкви св. Дмитра в Картереті. Дальше суд переніс право заряду на саму громаду, як церковну корпорацію. Суд виразно заявляє, що „рутенська греко-католицька дієцезія", ні її спадкоємці не мають до церковної громади в Картереті ніяких прав. Судовий вирок виразно перечисляє всі церковні маєтки сеї громади, щоби не було найменшого сумніву, що вирок суду відноситься до всіх маєткіт: до церкви, до лотів, до всіх церковних уряджень і так далі.

В сей спосіб церковна громада виграла справу та обняла в свої руки заряд церковним маєтком. Вістка про се викликала в церковній громаді велике оживленнє. Навіть ті громади, що давніше відносилися до церкви байдуже, тепер запалилися до церковної роботи, коли вони знають, що весь маєток, який вони зложать, буде під їх зарядом. Відомо, кождий чоловік хоче бути господарем у своїй хаті. Епископські прихильники ще пробують удавати, що епископ справи не програв, але свідомі громадяни розуміють, що сі прихильники самі знають, що вони говорять неправду, бо їм встидно признатися до правди. Ми знаємо, що з часом то й вони наберуть людської гідности та скажуть, де правда.

З епископського заряду лишилася на церковній громаді ще та нечесть, що громада ще далі називається „рутенською". Обнявши в свої руки заряд церковного майна, громада уважає тепер за свій перший обовязок стерти се пятно рутенства зі свого облича. В найближчім часі назва громади буде перемінена, і на назві нашої церковної громади буде видно на весь світ, що до громади належать не „рутенці", якими нас хочуть мати Поляки, але свідомі Українці.

Іван Ґураль.

З ТЕАТРУ І МУЗИКИ.

Що пишуть слухачі радія про українську програму на стації WAAT.

З приводу виступу мішаного хору „Бояна" із Йонкерс, Н. Й., під управою п. Мих. Фатюка, дня 15-го вересня с. р. п. М. Сурмач отримав такі листи:

1) „Програма хору „Бояна" з Йонкерс дня 15-го вересня була дуже гарна".

К. Качурак,
504 New York Ave., Elizabeth, N. J.

—o—

2) „В неділю, дня 15-го вересня, мав я нагоду чути, як співав хор „Бояна'' з Йонкерс на стації WAAT о год. 2.45 з полудня. Можу сказати, що „Боян" співав 100% добре. Слухали також і чужинці та казали, що перший раз в життю чули такий добрий спів.

З поважанням",

Роман Оліяр,
37 Cleveland St., Danbury, Conn.

—o—

3) „We think, the singing of „Boyan" Choir of Yonkers on Station WAAT Sunday, Sept. 15 was fine. Please keep it up and oblige".

A large crowd of listeners of Danbury, Conn.

4) I heard the „Boyan" Choir of Yonkers, broadcast over WAAT Station Sunday, Sept. 15, at 2.45 P. M. They sing all points 100% perfect. It was most enjoyable, and expect to hear the same in the near future.

Mrs. E. F. Barry,
Danbury, Conn.

Проситься Шановних Громадян і слухачів радія й на будуче присилати свої спостереження й оцінки з української програми на адресу **„Surma", 103 Ave. A., New York City.**

Г.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

АКРОН, О. Отсим дається до відома всім членам відділу 295, що в суботу, 28. вересня, в год. 3-тій пополудни секретар згаданого відділу буде на гали церковній спростовувати всякі рекорди. Котрий член хотівби підвисшити або зменшити суму обезпечення, змінити спадкоємців, підвисшити кошти похорону, довідатися на кого записане посмертне, хто затратив грамоту, внести просьбу о другу (duplicate), зміна імен, хто через помилку або незнанне подав недокладний вік; будеться принимати до У. Н. Союза як старших так і молодших без вступного і таксамо можливо, що хто має яку иншу справу, прош уприйти і вирівнати. Особливо ті, що мають замало записано на похорон, най прийдуть і зволять підвисшити. Кожда зміна виносить 25 цнт. Сі члени, що заняті пополудневою працею, зволять прийти в неділю, в 10-тій годині рано. — Василь Ч. Пулк, секр.

Одна 20-літня дівчина вийшла за 59-літного. Коли її спитали, як їй живеться, сказала:

— 59 не ділиться через 20, тому я мусіла додати одного. тоді вийшло 59+1 = 60. А 60, поділене через 20, дає **три.**

—o—

Ввічливість: Підчас французької революції якийсь засуджений на смерть не втратив гумору, коли мав іти на ґільотину. Не хотів іти перший та сказав до ката: „Апре ву, монсіє!" (Насамперед ви, пане!).

—o—

— Моя жінка змінила систему. Вже не свариться, лише трясе головою.

— Твоєю?

ХВИЛОЗОПІЯ.

(Гумореска).

Говоріть собі що хочете, братця, а я іноді люблю похвилозобствувати. Люблю й годі. Як пірну бувало на саме дно, де з отаковицьких дрібничок великі речі виходять, а з великих, задуманих діл нічогісенько не виходить — то дивуюся, не передьвуюся: чого воно так? — Тоді, братця, я лечу на гору.

Сяду я собі на горі й дивлюся:

Кругом лани, то жовті, то зелені, а там ліс, поперетинаний дорогами й стежками, а там знову сіножати й річка зі своїми викрутасами, яким внизу здавалося кінця немае. А там далі село Дички, а там Вила, а там Погорільці, точнісенько все як на долоні. А поміж тими селами доріжки вються. Одні обсаджені деревами, а другі так собі й все це рівненьке, хорошеньке й ти думаєш і дивуєшся, як це приходиться, що іноді люди на тих хороших шляхах свою путь гублять.

Онде дядько пустився на Дички. Заїхав на роздороже й гов. Думає: на право, чи на літо? — І диви, дядько звертає на ліво.

Беріть, дядьку, на право! — так і хочеться крикнути, таба: голосу не вистарчає.

Воно, братця, внизу важко путь находити; треба зноситися вгору.

—o—

Як я був малим хлопцем, то бувало біжу на пасовисько, ховаюся за корч, або дерево, за котрим пасеться корова, й жду. У нас, бачите, пасовисько корчами й деревиною поросле. Отже я ховаюся й жду. Укусить бомок корову, вона махне хвостом, я глип на хвіст і вже вгадав, що то корова. Те саме з конем.

В тім, братця, теж велика хвилозопія. Значиться, не у хвості, але у пізнанню.

Погляньте на людей: на вид вони всі однакові. Котрий хороший, а котрий поганий, ніяк не розбереш, а треба. Що його робити? — А ось що:

Жди, як його бомок укусить.

Як його вжалить бомок — він завертиться, розлютиться, махне хвостом, а ти тільки глип на хвіст і вже вгадав: це хороший чоловік, а це поганий. Бо як чоловік сердитий, то він тоді забуває на своє виховання й знехотя відкриє вам крайочок такби сказати душі своєї.

Іноді це буває, як чоловік підхмелиться, або відразу розбагатіє. Та тут, братця, треба мати досвід і треба самому знать: що хороше, а що погане. Бо як ви не знаєте, як коровячий хвіст виглядає, то як ви по хвості корову вгадаєте?

А це, братця, теж хвилозопія.

Е.Шуна.

В однім російськім малім містечку були два практикуючі фельчери. Раз один із них захорував. Закликали до нього того другого фельчера. Став він оглядати хорого товариша і взяв його за пульс. На це хорий фельчер каже:

— Слухай, ми тут самі, більше нікогісінько тут нема! По що маєш обдурювати мене? Таж ми знаємо, що ніякого пульсу нема!

—o—

Два приятелі для скорочення собі довгої подорожі оповідають ріжні історії, які вони бачили, а чимраз фантастичніщі.

— Найцікавіше, що мені приключилося, то було на морі — скавав один. — Я їхав кораблем із Ню Йорку до Міямі, а якийсь чоловік плив цю дорогу морем біля корабля!

— Дуже мене тішить, що ви бачили це! — відзивається третій подорожній — знаєте, цей, що плив, то був — я!